

до наказу Департаменту
освіти і науки
від 05.04.2017 за №127

**Державна інспекція
техногенної безпеки України пропонує
для виховної роботи в навчальних закладах
пам'ятку для батьків
для попередження нещасних випадків.**

Державна інспекція техногенної безпеки України вкрай стурбована ситуацією, що склалася з травмуванням та загибеллю дітей на пожежах. За статистикою, останнім часом в країні виникло більше 4 тисяч пожеж, під час яких загинуло 13 дітей, 16 отримали травми та опіки. Легковажне поводження малечі з вогнем, газом, незнання елементарних правил безпечної поведінки – першопричини сумних та трагічних наслідків. І виною цьому – батьківський недогляд. Велика кількість смертельних випадків та травмування серед дітей змушує звернутися до кожного з батьків, адже коли дітей залишають напризволяще, це не повинно залишатися поза увагою.

Шановні батьки!

Не залишайте дітей без нагляду!

Дбайте про безпеку своїх дітей, дотримуючись правил безпечної поведінки в побуті. Виховуйте у дітей навички культури безпечної поведінки, демонструючи на власному прикладі обережність у поводженні з вогнем, газом, водою, побутовою хімією, ліками. Виділіть декілька хвилин на відверту розмову з дітьми. Пам'ятайте, ці хвилини вимірюються ціною життя. А щоб неждана мить не стала початком великої біди – потрібно давати дітям чіткі знання і вміння, як діяти в тій чи іншій ситуації. Пам'ятайте, що життя ваших дітей залежить лише від вас самих!

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ

Безпека на льоду

Ще не встигли водойми міста покритись товстим льодом як на ньому почали облаштовуватися рибалки-любители, здійснювати прогулянки дорослі та діти. На даний час у зв'язку з перепадами температури крига значно ослабла, що в сою чергу несе додаткову небезпеку і підвищує ймовірність виникнення нещасних випадків. Аналіз загибелі людей під час зимового періоду на водоймах показав, що незважаючи на певні запобіжні заходи, мають місце грубі порушення правил поведінки на льоду що призводить до трагічних випадків. Сумна статистика констатує, що з року в рік на льоду гинуть дорослі й діти. До груп підвищеного ризику в першу чергу відносяться любители-рибалки та діти.

Для попередження нещасних випадків треба виконувати наступні рекомендації:

- ✓ У жодному разі не виходьте на тонкий лід.
- ✓ Перш ніж ступити на нього, переконайтесь, що він міцний. Але категорично забороняється робити це ударами ніг! Місця, де лід неміцний, видно здалеку: ці ділянки темніші. Зазвичай тонким лід буває поблизу берегів, кущів, у гирлах стічних вод і місцях, де б'ють джерела. Міцність льоду тут послаблена течією.
- ✓ Під час руху по замерзлій водоймі варто обходити небезпечні місця та ділянки, вкриті товстим шаром снігу.
- ✓ Якщо ви опинились на кризі, що недостатньо міцна, припиніть рух і повертайтеся своїми слідами, не відриваючи ніг від поверхні льоду.
- ✓ Під час сильних морозів треба слідкувати, щоб не було відмороження рук, ніг, вух. Після переохолодження, негайно знайти тепле приміщення.

Надання першої допомоги:

- ✓ Особі, яка провалилась під лід, необхідно подати мотузку, дошку, одяг, не підходячи близько до неї. Якщо лід крихкий, треба лягти на нього. Не поспішаючи, треба допомогти постраждалому вибратися з води.
- ✓ Витягнути постраждалого з води та негайно викликати лікаря.
- ✓ Чекати прибуття лікаря, прийняти міри для надання першої допомоги.
- ✓ Взимку або в холодну погоду треба постраждалого відправити у приміщення, намет чи машину, зняти мокрий одяг, зробити компрес з одеколону, води або спирту, надіти сухий одяг, напоїти гарячим чаєм або кавою.

Звертаємося до усіх громадян із проханням бути уважними та вкрай обережними перебуваючи на водоймах та поблизу них, а особливо до батьків: не відпускайте своїх дітей гратися на замерзлих водоймах.

Забороняйте дітям бавитись на льоду без Вашого нагляду.

Бережіть своє життя, не нехтуйте застереженнями!

ПРОФІЛАКТИКА ІНФЕКЦІЙНИХ ТА КИШКОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ДІТЕЙ

Шановні батьки!

Щоб захистити дитину від отруєнь, кишкових та інфекційних хвороб необхідно дотримуватись наступних санітарно-гігієнічних правил:

- утримувати дитину в чистоті, до дитячого садка приводити в охайному одязі, мати запасну білизну;
- мити руки після повернення додому з вулиці, після туалету, перед їжею;
- овочі та фрукти мити під проточною водою та ошпарювати окропом;
- пити тільки переварену або бутильовану воду;
- у жодному випадку не годувати дитину грибами, сушеною чи в'яленою рибою, а також м'ясними, рибними та молочними стравами, які зберігалися неналежним чином або мають прострочений термін вживання;
- не годувати дитину на вулиці (навіть фруктами чи цукерками);
- не годувати дитину продуктами, що придбані на вуличній торгівлі;

- під час поширення інфекцій якомога рідше перебувати з дитиною в публічних місцях;
- уникати контакту з людьми з підозрою на інфекційні захворювання;
- при підозрі на захворювання негайно викликати лікаря та сповістити медичну сестру дошкільного закладу;
- не займатися самолікуванням.

Шановні батьки, радимо своєчасно проводити профілактичні щеплення від дитячих інфекцій.

Швидка медична допомога – «103».

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОГО ТРАВМАТИЗМУ СЕРЕД ДІТЕЙ

Шановні батьки!

Швидке збільшення інтенсивності руху висуває серйозне завдання – забезпечення безпеки руху пішоходів.

У попередженні дорожньо-транспортного травматизму важливу роль відіграє робота дорослих з роз'яснення дошкільникам правил дорожнього руху і прищеплення навичок дисциплінованості на вулицях і дорогах. Щоб не допустити лиха на дорозі, вам необхідно:

- не подавати дітям негативного прикладу, порушуючи правила дорожнього руху;
- не чіплятися на підніжку транспорту і не стрибати на ходу, щоб своїм прикладом не заохотити дітей;
- вчити переходити вулицю на зелене світло світлофора, користуватись підземним переходом;
- на власному прикладі вчити користуватись нерегульованим пішохідним переходом;
- при перетині вулиці нерегульованим пішохідним переходом радити дітям йти в загальній масі пішоходів, бо дитина сама ще не завжди здатна оцінити дорожню ситуацію;
- не дозволяти дітям з'являтися зненацька перед транспортними засобами;
- вчити дітей правильно обходити транспорт на зупинках (трамвай – спереду, тролейбус, автомобіль та автобус – позаду);
- не дозволяти дітям самостійно користуватись громадським транспортом;
- не допускати ігор дітей на проїжджій частині дороги;
- не дозволяти дітям грати з м'ячем, кататися на велосипеді, ковзанах, роликах, лижах, санчатах на проїжджій частині дороги та поблизу від неї.

Телефон виклику міліції – «102».

Сподіваємося, що ви прислухаєтесь до наших порад.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ

Шановні батьки!

Життя потребує від наших дітей вміння орієнтуватись і знаходити вихід з непередбачених ситуацій. Чим менше у дитини знань, тим більше небезпеки з боку оточуючого середовища.

Щоб вберегти дитину від біди, треба пам'ятати та дотримуватись наступних правил:

- не залишати дітей дошкільного віку самих, навіть на короткий час;
- вчити дитину користуватися дверним вічком;
- не дозволяти відчиняти двері незнайомим людям, навіть одягненим у міліцейську форму;
- вчити користуватися телефоном для виклику служб 101, 102, 103, 104;
- забороняти підбирати на вулиці незнайомі предмети – вони можуть бути небезпечними;
- забороняти бавитися ріжучими, гострими та вибухонебезпечними предметами;
- не дозволяти користуватися ліфтом без супроводу дорослого родича;
- запобігати формуванню в дитині жорстокого ставлення до тварин;
- не дозволяти дражнити тварин;
- не дозволяти вмикати електроприлади за відсутності дорослих;
- не дозволяти виходити на балкон, відчиняти вікна;
- не дозволяти визирати у відчинене вікно;
- вчити дітей звертатися по допомогу до відповідних органів;
- вивчити з дитиною домашню адресу або вкладати в кишені «особисту картку» з даними дитини.

Проявляйте витримку і навчайте дітей берегти своє життя та здоров'я!

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОЖЕЖІ ВІД ПУСТОЦІВ ТА НЕОБЕРЕЖНОГО ПОВОДЖЕННЯ З ВОГНЕМ

Щоб не допустити пожежі необхідно виконувати наступні правила пожежної безпеки:

- зберігати сірники в місцях, недоступних дітям;
- не дозволяти дітям розводити багаття;
- не дозволяти самостійно вмикати електронагрівальні прилади;
- не дозволяти користуватися газовими приладами;
- не допускати перегляд телепередач, користування комп'ютером за відсутності дорослих;
- не залишати малолітніх дітей без нагляду;
- не вмикати електроприлади з пошкодженим дротом чи струмоприймачем;
- не нагрівати лаки та фарби на відкритому вогні;
- не заставляти шляхи евакуації (лоджії, балкони, коридори);
- не зберігати на балконах легкозаймисті речовини (бензин, мастила, ацетон);

- не сушити речі над газовою плитою;
- не користуватися саморобними ялинковими гірляндами;
- не влаштовувати піротехнічні заходи з балкону та поряд з будівлею;
- не палити в ліжку.

Шановні батьки! Ставтеся негативно до дитячих ігор з вогнем! роз'яснюйте, що їхні пустощі з вогнем можуть спричинити пожежу, загибель у вогні майна, та людей!

Шановні батьки! Своїм прикладом навчайте дітей суворому виконанню протипожежних вимог. Пам'ятайте, що приклад старших є для дітей кращим методом виховання.

При виникненні пожежі негайно викликайте пожежну охорону за телефоном «101».

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ ДІЇ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ ПОЖЕЖІ

Шановні батьки!

Щоб зберегти життя своє та ваших близьких, дотримуйтесь послідовності дій під час виникнення пожежі:

- подзвонити до служби порятунку за номером 101;
- викликаючи службу порятунку, чітко називати адресу, поверх, номер квартири та своє прізвище; сповістити, що саме горить;
- негайно евакуювати з приміщення дітей, немічних людей та людей похилого віку;
- при евакуації уникати користування ліфтом, бо є ризик відключення ліфта від електроструму;
- при евакуації з висотного будинку більше шансів мають ті люди, що не біжать вниз крізь дим та вогонь, а шукають порятунку на даху будівлі;
- пересуватися потрібно швидко, але зважати на те, що кисню більше біля підлоги, а тому краще до виходу повзти, закриваючи обличчя вологою тканиною;
- при евакуації заручитися чиеюсь підтримкою, хто вас підстрахує і допоможе, якщо ви знепритомнієте від диму;
- намагатись загасити полум'я засобами первинного пожежогасіння;
- до первинних засобів належить вода, пісок, товста зволожена тканина (ковдра, килим), вогнегасник;
- за можливості м'які предмети вкинути до ванни та залити водою;
- вимкнути електропроводку, щоб уникнути ураження електрострумом;
- не відчиняти вікна, щоб не живити пожежу свіжою притокою кисню;

Усі вище названі дії можливі лише в тому разі, якщо пожежа піддається знищенню в перші хвилини. У разі значного розповсюдження вогню слід негайно залишити приміщення, бо в сучасних квартирах дуже багато матеріалів з синтетичним покриттям, що виділяє дуже їдку субстанцію. Вдихнувши дим з тліючого лінолеуму чи меблів з МДФ, є ризик знепритомніти і згоріти заживо!

Шановні батьки! При виникненні пожежі не втрачайте здорового глузду, негайно орієнтуйтеся у ситуації та приймайте рішучі дії щодо запобігання тяжким наслідкам!

При виникненні пожежі негайно викликайте пожежну охорону за телефоном «101».

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

10 правил-пам'яток для батьків

Люби свою дитину!

Радій з її присутності, сприймай її такою, якою вона є; не ображай, не принижуй, не позбавляй її бути впевненою у собі, не піддавай несправедливому покаранню.

Охороняй свою дитину!

Захищай від фізичних і душевних небезпек, навіть жертвуючи власними інтересами і ризикуючи життям.

Будь прикладом для своєї дитини!

Нехай у вашій сім'ї побутують чесність, скромність, гармонія.

Грайся зі своєю дитиною!

Приділяй їй якомога більше часу, розмовляй з нею.

Працюй зі своєю дитиною!

Привчай її включатися в усі роботи по господарству.

Дозволь дитині набути життєвого досвіду!

Хай навіть не безболісно, але самотійно.

Покажи дитині можливості й межі людської свободи!

Привчай дитину бути слухняною!

Батьки повинні стежити за поведінкою дитини і спрямовувати її таким чином, щоб дії не завдавали шкоди ні їй самій, ані іншим.

Чекай від дитини тільки таких міркувань та оцінок, на які вона здатна у своєму віці, виходячи з рівня розвитку і життєвого досвіду.

Зроби так, щоб спогад про щасливе дитинство зігрівав її все життя.

Знай: життя наших дітей залежить тільки від нас самих!

Пам'ятка щодо порядку зв'язку з екстреними службами

При пожежі	101
Міліція	102
Швидка медична допомога	103
Аварійна газова служба	104

Поради батькам щодо збереження життя і здоров'я дітей:

- кожна дитина має усвідомлювати, що немає більшої цінності, ніж життя, має бути впевненою, що її люблять і цінують;
 - дитина має знати, що у неї є права. Так само, як право дихати, вона має право захищати своє тіло, свої думки, свої погляди;
 - дитина не повинна боятись. Страх - поганий помічник у ситуаціях, коли треба діяти рішуче і швидко;
 - не можна виховувати у дитини сліпе підкорення авторитету дорослого або виробляти у неї автоматичні звички. Дії дитини мають бути свідомими і розумними, а дорослі повинні заохочувати прояви дитячої ініціативи;
 - дитина має довіряти близьким дорослим - батькам, вихователям - і, не вагаючись, розповідати їм про будь-яку пригоду; дитина має бути певною, що близькі зрозуміють та допоможуть;
 - у розмовах з дитиною не може бути заборонених тем;
 - діти мають бути певні: ніхто не каратиме їх за відмову розмовляти з незнайомими людьми. У ситуації, коли дорослі проявляють настирливість чи агресивність, діти мають право брехати, кричати, тікати, знімати паніку, робити все, що вважають за потрібне, аби залишитися неушкодженими;
 - дитина має знати, що інтимні частини тіла належать лише їй, і у відсутності батьків та вихователів ніхто без дозволу дитини не має права їх оглядати, а тим більше - торкатися. Навіть під час медичних оглядів у дошкільних навчальних закладах поруч з дитиною має бути вихователь.
- Варто зважати на те, що безпека - це не просто сума засвоєних знань, а стиль життя, вміння адекватно поводитися в різних ситуаціях. Адже опинитися в екстремальній ситуації дитина може зовсім несподівано, тоді, коли близького дорослого, який захистив би її, немає поруч.

Небезпеки, які можуть зустрітися на життєвому шляху дитини

Важкі предмети, які можуть упасти з полиці.

Гострі предмети.

Грубо оброблене дерево.

Електричний струм.

Елементи живлення (батареї, акумулятори).

Газові плити.

Небезпечні рідини: оцет, одеколон, спиртне, отрути, кислоти, луки, розчинники.

Водойми: можна потонути, при пірнанні можна наткнутися на гострий предмет.

Лід на водоймах: можна провалитися чи потрапити в непомітну

ополонку.

Лід на доріжках: можна підсковзнутися.

Будівництво: ями, гострі предмети, будівельні машини, не огорожені майданчики на висоті.

Дах, вікно, балкон: можна впасти.

Собаки: можуть злякати, покусати, заразити сказом й іншими хворобами.

Саморобна зброя: рогатки, луки, самостріли й ін.

Викрадачі дітей.

Автомобільна дорога.

Автомобіль, що маневрує у дворі.

Залізниця : вихор від потягу може збити з ніг.

Крута гірка.

Люк на тротуарі.

Отруйні рослини, гриби.

Бурульки: можуть впасти на голову.

Сонце: можна отримати тепловий удар або сонячний опік.

Укуси змій, кліщів, павуків, перетинчастокрилих.

Ліс: можна заблукати.

Натовп: можна згубитися, або бути затиснутим у ньому.

Низька температура взимку: можна отримати обмороження.

3. Особливі небезпеки для малюків

Маленькі предмети можуть бути проковтнуті дитиною.

Мотузка, великий шматок тканини: дитина може заплутатися й задихнутися.

Гострий або твердий край ліжка, іграшка із твердою гранню або штирем.

Пластиковий мішок: дитина може надягти його на голову й задихнутися.

Нова їжа може викликати алергію. Новий продукт давайте пробувати дитині у невеликій кількості.

Небезпечні гучні метушливі ігри: діти збуджуються, перестають зважати на небезпеку.

Небезпека вдома й на вулиці

Основні правила поведінки:

- при експлуатації побутових газо- та електроприладів;
- в транспорті, на автошляхах і залізниці;
- під час літнього відпочинку на воді, поблизу водоймищ; під час зимового відпочинку поблизу водоймищ;
- при зустрічі зі свійськими та дикими тваринами;
- під час подорожі до лісу;
- під час збирання грибів і лікарських рослин;
- при виникненні пожежі у квартирі;
- під час грози, сильного вітру, шквалів, буревію;
- при виявленні розливу ртуті;
- при користуванні предметами побутової хімії та піротехнічними

засобами;

- при виявленні маловідомих предметів;
- під час новорічних та різдвяних свят;
- радіаційна безпека і захист населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

1. Основні правила поведінки при експлуатації побутових газо- та електроприладів

Нещасні випадки від дії електричного струму трапляються через пошкодження ізоляції електроприладів, несправні розетки. Важкість ураження електричним струмом визначається схемою включення людини в ланцюг. Найбільш небезпечним є дотикання людини до двох проводів або провідників струму. Життя людини буде залежати від того, наскільки швидко їй вдасться звільнитися від контакту з джерелом струму.

Правила користування побутовими електроприладами

Щоб запобігти ураженню електричним струмом, не можна:

- залишати електроприлади ввімкненими без нагляду;
- користуватися несправними приладами, саморобними побутовими приладами, особливо великої напруги;
- вмикати в одну розетку одночасно декілька приладів;
- торкатися оголених ділянок у місцях з'єднання приладів з клемми, вилкою, між собою;
- використовувати електричні прилади не за призначенням та не ознайомившись попередньо з інструкцією.

Правила поведінки при виявленні обірваного електричного дроту:

- небезпечно наблизитися до обірваного електричного дроту;
- якщо дріт не покрито ізоляцією, то він становить загрозу для життя людини;
- доторкнувшись до дроту, можна отримати ураження внутрішніх органів;
- відкинути дріт можна лише за допомогою сухої деревини чи гуми;
- якщо ви побачили обірваний електричний дріт, не торкайтеся його та не намагайтеся прибрати;
- негайно повідомте дорослим про місцезнаходження обриву.

Правила поведінки поблизу електрощитової, лінії електропередач.

Небезпечно знаходитись поблизу електричних щитків і лінії електропередач. Не можна торкатися проводів під напругою. Необачний рух може призвести до ураження електрострумом.

Електротравма

Діти, як правило, через цікавість обов'язково наступають ногою на дроти або чіпають їх руками, як результат - можуть отримати ураження від електричного струму. Удар електричним струмом може бути коротким, таким що не є небезпечним для життя, але **й** може становити смертельну небезпеку.

Найчастіше трапляються випадки ураження дітей "побутовим" електричним струмом змінної напруги від 110 до 220 В. Важкі електротравми

від дії струму більше 1000 В трапляються значно рідше. При цьому, внаслідок шоку і змертвіння тканин, виникає загроза ушкодження головного мозку, серця і нирок. Взагалі, наслідки електротравми залежать від сили, тривалості дії і шляху проходження струму через організм. При ураженні блискавкою з'являється особлива небезпека незворотних змін головного мозку і серця.

Дії при електротравмах

Перш за все, від'єднайте дитину від джерела струму, але безпечними методами. За можливості, вимкніть електроенергію у помешканні. Якщо це зробити неможливо, спробуйте відтягти дитину від джерела, взявши за сухий одяг, сухий килим або за допомогою сухої дерев'яної палиці. Причому братися потрібно за ті ділянки, які не торкаються тіла дитини. Надаючи допомогу, не використовуйте мокрих чи металевих предметів, станьте на сухий килимок чи навіть на купу газет.

Якщо дитина отримала електричний опік, зніміть з неї одяг, якщо він легко знімається. Обливайте обпечену ділянку прохолодною водою з-під крана, поки не стихне біль.

До обпечених частин тіла, які не можна надовго занурити у воду (наприклад, обличчя), прикладіть мокру тканину. Обережно обітріть дитину. Якщо опік продовжує завдавати маляті болю, накладіть на обпечену ділянку чисту суху пов'язку.

Якщо в дитини обпечені кисті чи ступні, розділіть пальці прокладками з тканини чи марлі, а потім накладіть нещільну чисту пов'язку.

Перевірте, чи немає в дитини ознак шоку. Якщо малюк скаржиться на головокружіння, непритомніє, а шкіра його стає блідою, холодною і вологою, якщо дихання набуває поверхневого і прискореного характеру, а пульс стає слабким і частим, це означає, що в дитини настав травматичний шок. Негайно викликайте "швидку допомогу". А до її приїзду починайте діяти самостійно.

Якщо маля в свідомості й не має супровідних травм голови або грудної клітки (отриманих, наприклад, при падінні), підніміть її ніжки на 20-30 см вище рівня голови.

У випадку наявності ознак відповідних травм, навпаки, підніміть вище голову дитини. Аби зберегти тепло, накрийте дитя теплою ковдрою і чекайте на лікаря, не забуваючи слідкувати за диханням та пульсом потерпілого.

Якщо ви бачите, що дихання в малюка відсутнє і пульс не визначається, треба негайно надавати допомогу, інакше дитина може загинути.

Добре підтримуючи рукою голівку і шию, не згинаючи спину, покладіть його на тверду поверхню обличчям догори і роздягніть, щоб отримати доступ до грудної клітки.

Аби звільнити дихальні шляхи від язика, що міг запасти, - припідніміть дитині підборіддя і відведіть голову назад. Рот маляти повинен бути відкритим.

Далі нахиліться вухом до ротика і ще раз переконайтеся, що малюк не дихає. Уважно придивіться до грудної клітки - рухається вона з диханням чи ні? Проте слідкуйте не довше ніж 5 секунд. Якщо дихання все ж відсутнє - розпочинайте штучне дихання.

Великим і вказівним пальцями затисніть дитині ніс і щільно притисніть свій рот до її рота. Зробіть неглибокий вдих і виконайте два обережних вдювання повітря тривалістю по 1 секундні кожне.

Якщо грудна клітка під час проведення штучного дихання не починає рухатися, змініть положення голови малюка і зробіть іще 2 вдювання повітря. Продовжуйте робити штучне дихання до прибуття бригади "швидкої допомоги".

Чого робити не можна

Не торкайтеся до дитини голими руками, поки вона знаходиться в контакті з джерелом електричного струму. Якщо в малюка є опіки, не знімайте змертвілу шкіру і не розкривайте пухирі. Не прикладайте до опіку лід, олію, мазі, ліки, не застосовуйте вату чи лейкопластир.

Правила безпеки при експлуатації газу:

- небезпека може статися у випадках виходу газу з газової конфорки (полум'я залило водою з чайника, загасило протягом);
- не можна допускати запалювання газової плити маленькими дітьми;
- при виявленні неприємного запаху газу в приміщенні не можна:
 - а) вмикати світла та користуватися електроприладами;
 - б) запалювати сірники;
 - в) залишатися в приміщенні;
 - г) залишати вікна та двері замкненими – їх необхідно якомога швидше відчинити;
 - г) приховувати факт виходу газу – треба негайно повідомити дорослих.

Невідкладна допомога при отруєнні газом:

- закривши ніс і рот вологою тканиною, відчиніть навстіж вікна і двері;
- виведіть постраждалого із загазованого приміщення і викличте «швидку допомогу»;
- вкладіть потерпілого, розстебніть йому комір і пасок;
- якщо постраждалий знепритомнів, винесіть його із загазованого приміщення і вкладіть на бік;
- піднесіть до носа вату з нашатирним спиртом і потріть нею скроні;
- якщо припинилося дихання, треба розпочати штучне дихання до його відновлення або до приїзду лікарів.

Запам'ятайте:

- при відчутті запаху газу ні в якому випадку не вмикайте і не вимикайте електроприлади, освітлювальні прилади;
- не користуйтеся джерелами відкритого вогню для запобігання вибуху.

Правила безпеки при роботі з комп'ютером

Знайте:

- електромагнітне випромінювання від різних деталей комп'ютера може сприяти виникненню пухлин головного мозку;
- потужне навантаження на очі при довготривалій роботі веде до погіршення зору;
- підвищений рівень шуму при роботі комп'ютера та принтерів створює додаткове навантаження на мозок;
- використовуйте лише ті комп'ютери, які мають сертифікат безпеки;
- дорослим рекомендується працювати з комп'ютером не більше 4 годин з перервами через кожні 20-30 хвилин, а дітям - не більше 2 годин на добу.

Рекомендації для користувачів мобільних телефонів:

- купуйте мобільні телефони тільки у відомих компаніях;
- читайте уважно інструкції з використання телефонів: там має міститись інформація щодо безпечної експлуатації мобільного телефону;
- не слід користуватися мобільним телефоном дуже часто - уникайте зайвого впливу електромагнітного випромінювання;
- вимикайте мобільний телефон в районах з потенційно небезпечною атмосферою (пожежонебезпечні, вибухонебезпечні приміщення).

2. Основні правила безпеки вдома

1. На кухні.

Кухня - найнебезпечніше для дітей місце. Тут вони можуть отримати опіки, порізи, колючі рани, ураження струмом. Дотримуючись нижчезказаних порад, ви зможете уберегти дітей від небезпеки отримати травму:

- каструлі на плиті повинні бути розміщені таким чином, щоб найбільші з них стояли на максимальній відстані від краю плити;
- уважно стежте за процесом закипання, не допускайте витікання рідини з кастроль, що може призвести до загасання вогню конфорок, а жирні рідини (наприклад, олія), навпаки, можуть самі займатися;
- оскільки дітям подобається торкатися вимикачів газу, подача його до плити повинна бути припинена, якщо її не використовують за призначенням. Не допускайте дитячих ігор із плитою, навіть якщо подачу газу припинено;
- особливу увагу варто приділити шухляді з ножами, виделками та іншими гострими предметами; необхідно знайти для них місце, яке недосяжне для малят;
- не залишайте ввімкненими електроприлади, особливо міксери, кавоварки, м'ясорубки.

2. У вітальні

У цій кімнаті дитина проводить більшу частину часу, тому варто зняти з меблів небезпечні предмети, щоб не було необхідності постійно стежити за дитиною і постійно їй щось забороняти. Дитина має право на деяку волю та автономність, щоб гармонійно розвиватися.

Кути меблів є основною причиною синців і гульт, тому бажано закрити їх поролоном на клейкій стрічці. Не залишайте дитину одну перед незахищеним камином: може відскочити іскра і підпалити килим або навіть одяг дитини.

Якщо дитина занадто близько підходить до полум'я - це також може призвести до загорання одягу, причому одяг, виготовлений з синтетичного матеріалу, загорається набагато швидше.

3. У спальні

Ця кімната повинна бути добре освітленою і постійно провітрюватися. Щоб уникнути будь-якої можливої небезпеки для дитини, пам'ятайте:

- ліжко повинно мати товстий матрац і не занадто м'яку подушку;
- простирадло повинно бути добре натягнуте за допомогою поворозок, які закріплюють його краї, проходячи під матрацом;
- висота бар'єра ліжка повинна бути 50-60 см, а відстань між прутиками не повинна перевищувати 7 см;
- вічка сітки, які обрамляють манеж, не повинні бути ширшими 3 см;
- не користуйтеся електроковдрами, електричними переносними печами, які можуть спричинити опіки;
- не вішайте на шию ланцюжки, мотузочки чи слинявчики, особливо коли вкладаєте дитину спати;
- мати, яка годує, повинна бути уважною вночі, тому що через недогляд немовля може захлинутися. З погляду гігієни та правильного виховання краще не класти дитину в ліжко до батьків;
- скриньки, баули, комоди, шафи, тощо повинні бути замкнені на ключ;

4. У ванній кімнаті

У ванній кімнаті бажано не залишати дитину одну та дотримуватися таких правил:

- не купайте дитину, якщо не минуло трьох годин після останнього прийому їжі;
- заміряйте температуру води, перш ніж опускати у неї дитину;
- не додавайте гарячої води, коли дитина вже у ванні;
- **ніколи не залишайте дитину одну у воді;**
- у ванній кімнаті краще мати шафу, яка замикається на ключ, або полицьку, розташовану на достатній висоті, де зберігалися б предмети особистої гігієни, миючі засоби, косметика, аерозолі, пінцети, ножиці, шпильки тощо;
- електроустановки повинні бути обладнані спеціальним захистом;
- ніколи не включайте електроприлади, фени, бритви, коли стоїте голими ногами на мокрій підлозі або торкаєтесь до води чи крана. Черевики з гумовою підошвою служать найкращим ізолятором;
- не використовуйте електропіч, не слухайте радіо у ванній кімнаті, тому що повітря, насичене парою, є провідником електричного струму;
- якщо у ванній кімнаті є газовий обігрівач, тримайте вікно відчиненим, періодично перевіряйте герметичність установки і роботу витяжної вентиляції;
- використовуйте неслизьке взуття, тому що можна отримати травму, упавши на мокрій підлозі;

- балончики дезодоранту можуть вибухнути, якщо вони стоять поруч із джерелом тепла або вікном, звідки на них падають сонячні промені.

Щоб не трапилося нещасних випадків, запам'ятайте:

- виймайте ключі з дверей для того, щоб дитина не замкнулася у кімнаті;
- якщо морозильна камера має замикаючий пристрій, тримайте її постійно замкненою.

- якщо хочете викинути старий холодильник, зламайте замикаючий пристрій, щоб діти, які граються, не зачинилися всередині нього.

- телевизор необхідно встановлювати у стійкій ніші, а не на хиткому столику або візку. Телевизор випромінює радіацію, тому варто триматися на достатній відстані від екрана, розмір якого не повинен бути надмірним, та обмежити дітям час перегляду телепередач (15 хв.).

- предмети особистої гігієни та косметику слід тримати подалі від дітей;

- інструменти набору “Зроби сам” повинні зберігатися у металевій шухляді з надійним замком: цвяхи, молоток, свердло, пила можуть стати небезпечними, якщо опиняться в руках дитини;

- кожен член сім'ї, включаючи дітей, повинен знати, де розміщені розподільники (газу, води, електроенергії), балони, та вміти відключати їх в екстреному випадку;

- у кімнатах повинно бути вдосталь світла, щоб не вдарятися об кути та інші частини меблів;

- ліки, алкоголь, цигарки, запальнички та сірники повинні зберігатися в недоступному для дітей місці;

- попільніці повинні бути завжди очищеними, навіть маленький недопалок може викликати інтоксикацію;

- не залишайте у межах досяжності монетки, шпильки, намисто, кісточки від фруктів, цвяхи, гвинтики, які дитина може проковтнути або встромити у розетку, у рот чи ніс;

- під час обіду дитина може потягнути на себе скатертину, перекинути на себе, крім порожнього посуду, і посуд з гарячою їжею;

- дитяче крісельце повинне мати тверду опору і забезпечуватися запобіжним ременем;

- не залишайте відкритими розетки, підвісні дроти (краще прикріпити їх до стіни або провести за меблями);

- деякі кімнатні (дифенбахія, олеандр) та садові рослини токсичні, тому слід тримати дітей подалі від них;

- вогнепальну зброю вдома необхідно зберігати розрядженою, у металевій шафі (сейфі), замкненій на ключ.

Важливо мати завжди на видному місці список телефонних номерів сусідів, робочі телефони батьків й інших близьких родичів (особливо тих, хто працює або мешкає поруч), різних аварійних служб, щоб їх міг викликати кожен, включаючи і дітей.

Досвід показує, що в напруженій обстановці навіть дорослі не одразу можуть згадати ці телефони.

Як тільки дитина навчиться говорити - одночасно зі своїм ім'ям вона повинна вивчити своє прізвище, адресу і телефон батьків.

Це корисно знати:

Якщо дитина...

Порізалась. Промийте ушкоджене місце ватою, змоченою перекисом водню. Краї рани обробіть йодом чи зеленкою, накладіть пов'язку. Коли рана глибока, і ви не можете зупинити кровотечу, зверніться до лікаря..

Вдарилася головою. Покладіть її в ліжку й робіть компреси з холодної води на забите місце, міняючи їх у міру нагрівання. Нудота і запаморочення - ознаки струсу мозку. Негайно викличте швидку допомогу.

Проковтнула ліки. Спробуйте якомога швидше викликати в неї блювоту. Обгорніть палець бинтом, відкрийте рот і злегка натисніть на корінь язика. До приїзду лікарів визначте, скільки і які ліки проковтнула дитина. Слабкість, сонливість або надмірне збудження - ознаки отруєння.

Випила оцет. Примусьте її до прибуття лікаря випити якомога більше води з білками курячих яєць або просто чистої води.

Ошпарилася. Змажте натуральним медом чи покладіть на уражене місце натерту картоплину, поміняйте двічі-тричі, а потім накрийте опік капустиним листком. Пухирці не проколюйте. Якщо опік має більшу площу, ніж долоня дитини, терміново зверніться до лікаря. До його приїзду нічим не змащуйте й не присипайте шкіру, просто накрийте ошпарене місце стерильним бинтом.

Впала з висоти. Переконайтесь у тому, що в дитини, яка впала з висоти, немає зовнішньої кровотечі. Якщо в тілі малюка стирчить палка, уламок скла або заліза, не витягуйте його самі. Кровотеча може посилитися, від чого стан погіршиться.

Якщо рана відкрита і кровотеча сильна, її можна на 15 хвилин зупинити, використавши джгут. Ушкоджену частину тіла, по можливості, необхідно підняти вище від рівня грудей потерпілого. Навіть якщо відсутні ознаки зовнішньої кровотечі, при падінні з висоти можлива внутрішня кровотеча і ушкодження внутрішніх органів. Необхідна негайна допомога лікаря.

Дитину, яка впала з висоти, доставляють у лікарню в горизонтальному положенні, повернувши голову вбік, щоб не запов'язав язик.

Поради щодо небезпек

внаслідок гри зі сторонніми предметами:

Потрапив у вухо сторонній предмет. У жодному разі не намагайтеся впоратися з ним самостійно, без допомоги лікаря. Ви ризикуєте пошкодити барабанну перетинку.

Потрапив у ніздрі сторонній предмет. Притисніть носовичком вільну ніздрю, примусьте дитину якомога сильніше подути носом. Це допомагає, якщо горошина, намистина тощо застрягли неглибоко. В іншому разі слід звернутися до лікаря. Невмілими способами допомогти ви лише погіршите стан. Дитина має дихати ротом - це полегшить завдання лікарю.

Якщо ж малюк вдихнув дрібний предмет і не може відкашлятися, покладіть його собі на коліна обличчям донизу й поплескайте по спині. У такому положенні найлегше виштовхнути сторонній предмет із дихальних шляхів. Якщо це не допомагає, терміново зверніться до лікаря.

Якщо сторонній предмет (комаха, смітинка) потрапив у око, подразнюючи слизову оболонку, викликає біль, витікання сліз, хворобливу реакцію на світло. Його виймають шляхом промивання ока теплою водою, чи вологою чистою тканиною (у напрямку до перенісся). Інколи смітинку можуть вимити власні сльози потерпілого. Для цього чистими пальцями відтягніть віко і тримайте в такому положення 10-15 сек., сльози, які з'являться, виміють смітинку.

Якщо у око потрапив уламок скла, дрібний камінець, шматочок дерева – негайно звертайтеся до лікаря! Ніколи не можна терти око - цим ще більше його травмуєте.

При високій температурі (>39 C) у дитини можливі судоми. Щоб понизити температуру, протріть дитині лоба та долоні розчином оцту, дайте дитині потримати у долонях маленькі пляшечки, наповнені прохолодною водою. Викличте лікаря. Ліки давайте лише за призначенням лікаря. Але пам'ятайте: нові ліки можуть викликати алергію або токсикоз. Першу порцію нових ліків давайте в половинній дозі.

3. Основні правила безпеки на дорозі

1. Правила безпеки при переході вулиці:

- переходьте проїжджу частину по переходах – підземних, надземних або наземних – це не створить аварійну ситуацію на дорозі;
- подивіться ліворуч, а дійшовши до середини дороги – праворуч, коли йдете по наземному переході;
- переходьте дорогу тільки на зелене світло світлофора біля знаку «Пішохідний перехід» або по дорожній розмітці «зебра»;
- обходьте після висадки автобус і тролейбус позаду, а трамвай попереду;
- обов'язково керуйтеся сигналами регулювальника, навіть якщо вони суперечать сигналам світлофора, дорожнім знакам і розмітці на дорозі.

2. Правила поведінки пасажира в транспорті:

- посадка та висадка здійснюється не на проїжджій частині, а у спеціально відведених місцях або біля бордюру і лише після повної зупинки

транспорту;

- посадка та висадка здійснюється не з боку руху транспорту;
- не відволікайте під час руху водія;
- не чіпайте ручку дверей, не грайтеся з гострими предметами в салоні;
- не висовуйте руки або голову у вікна;
- користуйтеся пасками безпеки.

3. Самозахист від ДТП:

- виконуйте правила дорожнього руху та дорожньої дисципліни;
- не переходьте дорогу на червоне світло незалежно від наявності на ній автомобіля;
- не вибігайте на проїжджу частину з тротуару – можна лише спокійно зійти, попередньо оцінивши ситуацію;
- ходіть лише тротуарами, а за їх відсутності по узбіччю, повернувшись обличчям до транспорту, що рухається, - тоді не тільки водій бачитиме пішохода, а й пішохід – водія;
- навчіться розраховувати, коли до авто далеко, а коли - близько, адже відстань до автомобіля залежить від швидкості, з якою той рухається;
- пам'ятайте, навіть при швидкості 60 км/год гальмовий шлях авто буде довшим на 15 метрів;

4. Безпека руху велосипедиста:

- виконуйте правила дорожнього руху та дорожньої дисципліни;
- їздіть на велосипеді по дорогах з дозволеного віку - з 14 років;
- обладнайте велосипед обов'язковими світловідбивачами - спереду білого кольору, з боків – оранжевого, ззаду – червоного.
- не рухайтесь по проїжджій частині, коли поряд є велосипедна доріжка;
- не рухайтесь по тротуарах і пішохідних доріжках (це дозволено дітям на дитячих велосипедах під наглядом дорослих);
- не тримайтеся за інший транспортний засіб під час руху;
- не буксируйте велосипед;
- не їздіть на велосипеді кинувши кермо та знявши ноги з педалей;
- не керуйте велосипедом із несправним гальмом і звуковим сигналом, а також без освітлення у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;

Пам'ятайте: нерідко сам велосипедист є джерелом напруженості та ДТП на дорозі.

4. Основні правила безпеки під час літнього відпочинку на воді, поблизу водоймищ

Необхідно засвоїти:

- зниження температури води з 18° С негативно впливає на організм людини;
- купання при температурі води близько 4°С викликає різкі зміни в організмі: зростає ритм пульсу і дихання, підвищується артеріальний тиск, значно збільшуються газообмін і витрати енергії, знижується температура тіла;

- протипоказано дітям і підліткам купання у холодній воді,адже лише здоровим людям рекомендоване перебування у холодній воді і то досить обмежений час;

- купатися у відкритих водоймищах слід при температурі повітря не нижче 20-25° С і води не нижче 18-20° С;

- доцільно купатися один раз на день - зранку через годину після сніданку або через дві години після обіду;

- перед купанням необхідно відпочити 15-20 хвилин, погрітися на сонці та обсушити пітну шкіру;

- щоб уберегтися від переохолодження, у воді потрібно постійно рухатися;

- не слід купатися до тремтіння і з'явлення так званої "гусячої шкіри"- це шкідливо впливає на організм;

- не рекомендується після виходу із води обсихати на повітрі та приймати сонячні ванни - після купання треба обтертися тільки рушником;

- купатися необхідно тільки у відведених для цього місцях і у тверезому стані;

- не можна входити у воду в стані алкогольного сп'яніння, бо алкоголь блокує нормальну діяльність головного мозку;

- не можна відпускати на купання дітей без супроводу дорослих;

- не слід допускати грубих ігор на воді: підпливати під тих, хто купається, хапати їх за ноги, "топити", подавати помилкові сигнали про допомогу і т. ін.;

- не треба розгублюватися і прагнути якнайшвидше доплисти до берега,відчувши втому - навчіться "відпочивати" на воді (плавати на спині), адже перевернувшись на спину і підтримуючи себе на поверхні легкими рухами кінцівок, ви зможете відпочити;

- забороняється запливати далеко, особливо за буї, тому що можна не розрахувати своїх сил і загинути;

- не можна запливати за обмежувальні знаки, що обмежують акваторію з перевіреним дном, визначеною глибиною, бо там гарантована відсутність водовирів та інших небезпек;

- не наближайтесь до суден, човнів і катерів, які пропливають поблизу вас – це може призвести до травмування;

- дотримуйтеся обережності при плаванні на надувних матрацах, автомобільних камерах і надувних іграшках, бо вітром або плином їх може віднести дуже далеко від берега або захлеснути хвилиною. Із них також раптово може вийти повітря, і вони втратять плавучість;

- будьте обережні при купанні з маскою, трубкою і ластами: не плавайте з трубкою при сильному хвилюванні води у морі, тільки уздовж берега та обов'язково під постійним наглядом, щоб вчасно могла прийти допомога;

- якщо вас захопило плином, не намагайтеся з ним боротися - треба плисти униз за течією, поступово, під невеличким кутом, наближаючись до берега;

- не розгублюйтесь якщо ви потрапили у вир - треба набрати побільше повітря в легені, зануритися у воду і, зробивши сильний ривок вбік, спливати;

- якщо ви потрапили у водойму із великою кількістю ряски, намагайтеся плисти поблизу самої поверхні води, не чіпати рослини, не робити різких рухів. Якщо усе ж руки або ноги заплуталися стеблами, необхідно зупинитися (прийняти положення "поплавка", "спливання") і звільнитися від них;

- якщо у вас починає судомити ногу (раптове довільне скорочення м'язів), то у таких випадках треба негайно зняти судомний стан: припинити рух ногами, на секунду зануритися з головою у воду і, розправивши ногу, рукою сильно потягти на себе ступню за великий палець, аби поновити дію ікроніжного м'яза;

- особи, схильні до судоми, не повинні запливати на глибоку воду, адже при загальному судомному нападі плавець втрачає свідомість і може загинути (в таких випадках необхідна термінова допомога, щоб втримати потерпілого на поверхні води - краще це робити двом або трьом вправним плавцям).

Безпека купання дітей при організованому купанні:

- купання дітей дозволяється в спеціально обладнаних місцях під керівництвом дорослих (педагогів, керівників або батьків);

- до купання допускаються групи дітей до 10 осіб, під наглядом одного відповідального, що вміє добре плавати і знає прийоми рятування на воді;

- під час купання обов'язкова наявність медичного пункту або медпрацівника;

- напередодні купального сезону відповідними керівниками визначаються місця для купання дітей;

- місця купання обладнуються рятувальним постом з рятувальними засобами. Крім цього, в місці купання дітей ретельно перевіряється дно водозаборними службами, про що складається акт перевірки. Вимірюється температура води і повітря;

- купатися дозволяється в спокійну безвітряну погоду за швидкістю вітру до 10 м/ сек., температурі води - не нижче +18 градусів за Цельсієм, повітря - не нижче +24 градусів за Цельсієм;

- купатися дозволяється через 1,5-2 години після прийому їжі;

- не дозволяється входити у воду розпашілими і спітнілими;

- діти допускаються до купання після огляду їх лікарем;

- роздягання й одягання дітей проводиться під наглядом організатора купання (одяг кожної дитини складається у рядки окремими купами);

- відповідальний за купання до початку купання повинен нагадати дітям правила поведінки на воді, ввійти у воду першим (до дозволеної межі), а вийти останнім;

- до купання і після нього обов'язково проводиться перевірка дітей;

При плануванні індивідуального відпочинку з дітьми біля води:

- дорослі зобов'язані постійно спостерігати за дітьми, що купаються;

- купання дозволяється в присутності рідних, родичів або знайомих, що вміють плавати;
- купання дозволяється в спеціально відведених місцях - обладнаних пляжах;
- купатися дозволяється в спокійну безвітряну погоду за швидкістю вітру до 10 м/сек., температурі води – не нижче +18 градусів за Цельсієм, повітря – не нижче +24 градусів за Цельсієм;
- купатися дозволяється через 1,5-2 години після прийому їжі;
- не дозволяється входити у воду розпашілими і спітнілими;
- одяг до початку купання складається окремою купою кожної дитини в окремому місці;
- до і після купання обов'язково проводиться перевірка дітей;
- не слід допускати при стрибках у воду удару животом об воду, тому що головний дихальний м'яз – діафрагма – втратить ритм дихання;
- потрібно обмежити пірнання дітей у воду, бо воно може спричинити кисневе голодування;

Для ліквідування кисневого голодування необхідно:

- а) негайно припинити пірнання у воду;*
- б) швидко вийти на берег;*
- в) дати випити міцної кави або чаю;*
- г) дати понюхати нашатирний спирт.*

Під час купання забороняється:

- вживати спиртні напої дорослим, що контролюють купання дітей.
- залазити на попереджувальні знаки, буї, бакени;
- стрибати у воду з човнів, катерів, споруджень, не призначених для цього;
- пірнати з містків, дамб, причалів, дерев, високих берегів;
- прожогом кидатися у воду - треба заходити повільно;
- використовувати для плавання такі небезпечні засоби, як дошки, колоди, камери від автомобільних шин та інше знаряддя, не передбачене для плавання;
- плавати на плавзасобах у місцях, відведених для купання;
- забруднювати воду і берег (кидати пляшки, банки, побутове сміття і інше);
- прати білизну й одяг у місцях, відведених для купання;
- підпливати близько до плавзасобів, які йдуть неподалік від місць купання;
- допускати під час купання грубі ігри, які пов'язані з обмеженням руху рук і ніг у воді;
- подавати помилкові сигнали небезпеки;
- заходити глибше ніж до пояса дітям, які не вміють плавати;
- навчити дітей плавати.

Запобіжні заходи під час катання на човнах.

Кожна дитина повинна знати, що:

- сідати в човен потрібно обережно, ступаючи по центру настилу;

- під час руху човна не можна пересідати з місця на місце, сідати на борт, розгойдувати човен, пірнати з нього;

- категорично забороняється переходити з одного човна в інший.

Дітям варто пояснити, що порушення цих правил може призвести до перекидання човна.

Дії у випадку нещастя:

- потрібно зберігати спокій і до прибуття рятувальників триматися за човен, штовхаючи його до берега: перевернений човен добре тримається на воді;

- потрапивши під пліт або вітрило човна, що перекинувся, ні в якому разі не можна закривати очі. Варто плисти у тому напрямку, з відкілья надходить світло;

- той, хто добре вміє плавати, у першу чергу повинен допомогти тому, хто не вміє плавати, і підтримувати його на плаву;

- рятувати треба спочатку одного потопуючого, потім іншого; врятувати уплав одночасно кількох людей неможливо;

- під час катання дітей в кожному човні необхідна присутність дорослого, який уміє керувати судном, добре плавати, знати прийоми надання невідкладної допомоги постраждалим на воді.

Категорично забороняється під час катання на плавзасобах:

- навантажувати малі судна понад установлені норми;

- перетинати курс суден, що йдуть;

- близько підходити до суден, що рухаються;

- кататися поблизу пристаней і причалів;

- віддалятися на човні від берега більш як на 100 метрів,

- катати дітей на саморобних човнах, катерах, плотах і т.д.

- кататися при несприятливих метеорологічних умовах.

Це потрібно запам'ятати:

- **НЕ** залишайте постраждалого без уваги і піклування ні на хвилинку;

- **НЕ** намагайтеся відігріти постраждалого миттєво (необхідне поступове зігрівання);

- **НЕ** розтирайте шкіру або кінцівки постраждалого;

- **НЕ** занурюйте у гарячу воду (можна тільки у теплу);

- **НЕ** дозволяйте постраждалому рухатися (примусьте його лежати нерухомо);

- **НЕ** допускайте, щоб тепло від печі або калорифера надходило безпосередньо на шкіру постраждалого;

- **НЕ** використовуйте гарячі грілки;

- **НЕ** давайте гарячу їжу або питво (можна тільки тепле);

- **НЕ** давайте їжу або питво взагалі, якщо він без свідомості або у напівсвідомому стані;

- **НЕ** давайте постраждалому ніяких алкогольних напоїв.

5. Правила поведінки при зустрічі з собаками.

Обережно - собаки!

Правила безпеки при зустрічі з чотирьохлапим другом:

- уникайте собак без намордника, зграї собак і вузьких місць, де не можна розминутися зі звіром;
- не підходьте до собаки без прив'язі, бо захист «особистих» територій - одна з головних причин проявлення надмірної агресивності;
- не дивіться в очі тварині і не посміхайтесь - це для собаки рівнозначно, як показувати зуби і демонстрував силу;
- не повертайтеся спиною до тварини і не тікайте, бо це може викликати у пса рефлекс переслідування;
- особливо остерігайтесь собак-охоронців - ротвейлерів і доберманів - у них загострене почуття охорони господаря, а територія їх «особистих» інтересів перевищує 50 м.

Рекомендації щодо самозахисту при нападі собак, у тому числі спеціально навчених:

- зупиніться, поверніться обличчям до собаки і голосно скомандуйте: «стояти», «лежати», «сидіти», «фу» - це зможе привести тварину в замішання;
- прийміть оборонну стійку або киньтесь назустріч - налаштована на гонитву тварина може розгубитися;
- киньте в собаку будь-який предмет або зробіть вигляд, що ви підбираєте палицю і кидаєте її на неї - цим ви виграєте час, а пам'ять про колишню біль в подібних випадках може змусити її відбігти; бажано при цьому мати грізний вигляд і загрозливо кричати;
- захищайтесь газовим балончиком або пістолетом - «Черемха» (балончики СІЧ), «Терен-1» і балончики АБХ з капсоїцином (палючою речовиною - витяжкою з червоного перцю); допоможе і серія пострілів холостими патронами, але стріляти потрібно в напрямку тварини, так як звуку пострілів дресирована тварина може і не злякатися;
- зброю самозахисту до застосування ховайте в руці або за спиною, так як навчені собаки агресивно реагують на озброєну руку; для відвернення уваги від тварини використовуйте будь-які предмети і особисті речі;
- якщо спецзасобів у вас немає, повільно, не обертаючись спиною до собаки, відступайте до будь-якого природного прикриття: паркану, стіни, дерева і т. п., захищайтесь підручними засобами і кличте на допомогу;
- пам'ятайте: особливо небезпечний собака, який присів, - він готується до стрибка, тому, щоб захистити горло, притисніть підборіддя до грудей і виставте на собаку руку;
- за можливості, обмотайте руку і передпліччя плащем, піджаком, шарфом, потім, захищаючи шию та обличчя від укусу, спровокуйте собаку на напад: у стрибку собака не захищений, а в цей час різко і жорстко вдарте рукою, ногою, будь-яким твердим предметом - краще всього в ніс, по верхній щелепі, в живіт або пах - це найбільш вразливі місця у собаки;
- спробуйте схопити шию собаки і затиснути її під пахвою, але при цьому слід дуже міцно тримати пса і твердо стояти на ногах.

Перша допомога при укусах собаки:

- терміново промийте рану великою кількістю води, ще краще - перекисом водня;
- краї рани обробіть йодом або зеленкою, а саму рану помажте маззю «Рятувальник», «Левоміколь» або присипте стрептоцидом;
- в разі відсутності медикаментів, антисептиком може послужити будь-яка спиртова рідина (горілка, одеколон і т. п.) – і терміново до лікарні;
- якщо можливо, з'ясувати, щеплений собака від сказу чи ні, якщо не щеплений або це невідомо, доведеться пройти серйозний курс лікування і довгий час перебувати під наглядом лікаря.

Рекомендації щодо запобігання захворювання на сказ та смерті у випадках укусів собаки:

- 1) уникати контактів з бездомними та дикими тваринами, постійно пояснювати дітям небезпеку таких контактів;
- 2) якщо покусала або обслинила тварина, потрібно промити рану теплою кип'яченою водою (бажано з милом), а потім обробити 70% розчином спиртового настою йоду; особливо уважно слід оглядати дітей після прогулянки чи контакту з тваринами;
- 3) у випадку укусу чи облинення підозрілою твариною, якомога швидше звернутися до медичної установи для проведення антирабічного щеплення (попереджує захворювання і врятовує життя) та серотерапії;
- 4) своєчасно робити щеплення проти сказу домашнім тваринам.

Це варто знати!

Сказ (водобоязнь, гідрофобія) - гостра інфекційна хвороба з тяжким ураженням центральної нервової системи, що спричиняється вірусом. Сказ віднесено до особливо небезпечних хвороб.

Зараження людини сказом відбувається в основному через укусу хворою твариною чи внаслідок попадання її слини на свіжі поранення, подряпини шкіри або слизові оболонки. Інфікування людини сказом відбувається здебільшого від диких хижих (вовки, лисиці - понад 40% випадків) чи домашніх тварин (коти, собаки), а також сільськогосподарських тварин (20%).

Головною ознакою захворювання диких тварин є зміна поведінки, насамперед, втрата відчуття страху. Звірі втрачають обережність і вдень з'являються в населених пунктах, нападають на людей і тварин. З метою попередження сказу, ветеринарною службою ведеться боротьба зі сказом серед собак, знищення бродячих тварин, профілактична вакцинація свійських тварин.

При несвоєчасно проведених щепленнях, котрі здійснюються після укусу інфікованої тварини, хвороба закінчується смертю.

Щорічно в Україні реєструється понад 100 тисяч осіб, котрі звернулись у медичні заклади з приводу укусів тваринами, з яких 60% отримують направлення за показниками підозри інфікування сказом.

